

Följder av Weserdomen

Analys av rättsläget med sammanställning av domar

Havs- och vattenmyndigheten
Datum: 2016-11-17

Omslagsfoto: Pontus Nilsson
ISBN 978-91-87967-42-9

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11 930, 404 39 Göteborg
www.havochvatten.se

Följder av Weserdomen

Analys av rättsläget med sammanställning av domar

Juridiska enheten

Havs- och vattenmyndighetens rapport 2016:30

Förord

Ett förhandsavgörande från EU-domstolen som rör muddringsarbeten i floden Weser, den s.k. Weserdomen, har påverkat myndigheters tillämpning av miljö-kvalitetsnormerna för vatten. Havs- och vattenmyndigheten har därför gjort en analys av rättsläget med sammanställning av domar. Analysen är avsedd att användas av tillsyns- och prövningsmyndigheter och andra som har att bedöma påverkan från olika verksamheter och möjligheterna att uppnå normerna.

I målet lämnade EU-domstolen ett förhandsavgörande om tolkningen av vattenförvaltningens miljömål i artikel 4.1 i vattendirektivet. EU-domstolen ansåg att en verksamhet som medför en försämring av ekologisk eller kemisk status eller äventyrar uppnåendet av dessa mål inte får tillåtas. En prövning behövs därför göras av om undantag kunde meddelas för den aktuella verksamheten enligt artikel 4.7 i direktivet.

I denna analys gör Havs- och vattenmyndigheten följande bedömningar utifrån vad som framgår av EU-domstolens dom och efterföljande svenska domar.

- Det räcker med en försämring av en kvalitetsfaktor för att en försämring av status ska ha skett.
- Miljökonsekvensbeskrivningar och annat underlag i prövningar måste innehålla en beskrivning av hur verksamheten påverkar relevanta kvalitetsfaktorer.
- Miljökvalitetsnormerna för ekologisk och kemisk status har samma rättsverkan.
- Vid osäkerhet om en vattenförekomst statusklassning, bör prövningsmyndigheten kunna begära in yttranden eller förtydliganden från vattenmyndigheterna.
- Det är viktigt att det finns ett system för att kunna pröva undantag.

I bilagan anges kvalitetsfaktorer och parametrar som ska beaktas vid bedömningen.

Göteborg 2016-11-17
Sara Grahn
Enhetschef juridiska enheten

INLEDNING	7
Bakgrund	7
Frågorna som ställdes av den tyska domstolen	7
EU-domstolens slutsatser.....	7
VILKA KONSEKVENSER FÅR DOMEN FÖR SVERIGE?	8
Konsekvenser av domen	9
Strängare krav på underlag och bevisbörda	9
Vattenförekomstens storlek.....	9
Bevisbördan	10
Vattenmyndigheternas statusklassificeringar	10
Miljökvalitetsnormerna för ekologisk och kemisk status har samma rättsverkan.....	11
Direktivkonform tolkning.....	12
Prövning av nya och ändrade verksamheter.....	13
Tillsyn av befintliga verksamheter.....	14
Möjligheterna till undantag.....	14
DOMAR	16
Mark- och miljööverdomstolens dom den 15 september 2016 (M 6574-15), nytt vattenkraftverk i Näckån	16
Mark- och miljööverdomstolens dom den 30 augusti 2016 (M 8984-15), Värö bruk.....	17
EU-domstolens dom den 4 maj 2016, EU-kommissionen mot Republiken Österrike gällande fördragsbrott (C-346/14), Schwartz Sulm.....	18
Mark- och miljödomstolen i Vänersborgs dom den 8 mars 2016 (M 3657-14), Berte Qvarns kraftverk.....	19
Mark- och miljödomstolen i Östersunds dom den 24 februari 2016 (M 2431-14), Lasele kraftverk.....	19
Mark- och miljödomstolen i Östersunds dom den 25 september 2015 (M 184-15), Mjältösundets fiskodling.....	20
Mark- och miljööverdomstolens dom den 30 oktober 2015 (M 9616-14), Norviks hamn.....	20
BILAGA	22
Kvalitetsfaktorer och parametrar	22

Inledning

Bakgrund

Bakgrunden till avgörandet är en prövning i Tyskland av sammanlagt tre projekt som rör utbyggnad av vattentrafiken på floden Weser. Följderna av projektet – förutom de omedelbara och tillfälliga som exempelvis ökad grumling till följd av muddring – är bl.a. ökade strömningshastigheter, högre tidvattennivåer vid högvatten och lägre vid lågvatten, ökad salthalt i nedre Weser och ökad igenslamning utanför segelrännan. Dessa effekter kommer att påverka den ekologiska statusen i floden. Den tyska förvaltningsdomstolen som prövade ärendet begärde förhandsbesked från EU-domstolen kring tolkningen av vattendirektivets (2000/60/EU) krav, framförallt artikel 4.1 gällande miljömål.

Frågorna som ställdes av den tyska domstolen

- Är miljömålen i artikel 4.1 vattendirektivet tvingande?
- Är en medlemsstat skyldig att inte ge tillstånd till ett projekt som kan orsaka försämring av en vattenförekomsts status eller äventyrar uppnåendet av god status/god potential vid angiven tidpunkt? Eller är miljömålen bara mål som ska beaktas vid upprättandet av förvaltningsplaner.
- Vad innebär ”försämring av status”?
- Avses med ”försämring av en vattenförekomst status” enbart sådan försämring som leder till att den samlade statusen förändras från en högre till en lägre klass? Om inte, när föreligger försämring av status?

EU-domstolens slutsatser

På frågan om miljömålen är tvingande gjorde domstolen följande bedömning. Medlemsstaterna är, med förbehåll för att undantag kan beviljas, skyldiga att inte meddela tillstånd till verksamheter som riskerar att orsaka en försämring av status eller när uppnåendet av god ekologisk status eller god ekologisk potential och god kemisk status äventyras. Miljömålen (som i Sverige genomförts som miljö kvalitetsnormer) är alltså bindande för medlemsstaterna. Den enda möjligheten att vid prövning tillåta en verksamhet som riskerar att orsaka en försämring eller äventyra uppnåendet av god status eller potential, är om undantag kan beviljas (läs mer om undantag nedan).

På frågan om vad som avses med försämring av status svarade domstolen följande. Begreppet ska tolkas på så sätt att det sker en försämring så snart statusen hos minst en kvalitetsfaktor försämras en klass, exempelvis från god till måttlig eller från måttlig till otillfredsställande. Detta gäller även om den sammanvägda statusen inte försämras. Försämringsförbudet gäller alltså på kvalitetsfaktornivå. Om en kvalitetsfaktor däremot redan är klassad som dålig, d.v.s. den sämsta statusklassen, då är ingen ytterligare försämring tillåten ens på parameternivå.

Vilka konsekvenser får domen för Sverige?

Sverige har fortfarande inte uppnått miljö kvalitetsnormerna i ett stort antal vattenförekomster och behöver därför vidta alla nödvändiga åtgärder för att beslutade miljö kvalitetsnormer ska nås och följas. Weserdomen avsåg visserligen en tillståndsprövning, men domen får enligt Havs- och vattenmyndigheten även betydelse i andra situationer. Av domen framgår att de grundläggande skyldigheterna i artikel 4.1 gäller vid all slags genomförande av åtgärdsprogrammen och medlemsstaterna är skyldiga att ”genomföra alla åtgärder...”, vilket framgår av domen. Sverige som stat är alltså skyldig att uppnå såväl god ekologisk som god kemisk status i vattenförekomsterna om inte undantag meddelats. Miljö kvalitetsnormerna är därmed bindande för tillsyns- och provningsmyndigheter i Sverige.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning är Weserdomens slutsatser tillämpliga både vid tillståndsprövning och vid tillsyn enligt miljö balken. De slutsatser som dras i domen kan även få genomslag i de fall hänvisning görs till miljö kvalitetsnormerna för vatten i andra lagar, exempelvis plan- och bygglagen, skogsvårdslagen, väglagen etc. Det senare utvecklas dock inte närmare i detta dokument. Kommande havsplaner berörs inte eftersom deras tillämpningsområde börjar först 1 nautisk mil utanför baslinjen och detta inte omfattas av vattendirektivet.

Fråga har uppkommit om Weserdomen analogt skulle kunna tillämpas även i det svenska genomförandet av havsmiljö direktivet, eftersom även havsmiljö direktivet har ett liknande övergripande mål om god miljö status. Varje land fastställer de förhållanden som kännetecknar god miljö status och i Sverige görs detta i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2012:18) om vad som kännetecknar god miljö status samt miljö kvalitetsnormer med indikatorer för Nordsjön och Östersjön. Det återstår fortfarande arbete med att definiera god miljö status för vissa av de 11 temaområdena (deskriptorerna) som behöver bedömas för att avgöra om god miljö status råder och HVMFS 2012:18 innehåller ännu inte en full uppsättning bedömningsgrunder för god miljö status. Även om det enligt Havs- och vattenmyndighetens mening är klart att alla verksamheter som kan påverka havsmiljön även utanför 1 nautisk mil från baslinjen t.o.m. den ekonomiska zonens yttersta gräns ska beakta havsmiljö direktivets mål och bedrivs så att uppnåendet av god miljö status inte motverkas, är det i dagsläget svårt att tänka sig en lika skarp tillämpning. Det är också oklart om vatten- och havsmiljö direktivets mål ska beaktas på samma sätt.

I texten nedan är utgångspunkten tillsyn och provning enligt miljö balken. På Havs- och vattenmyndighetens hemsida finns generell information om vilken reglering som finns kring miljö kvalitetsnormer för vatten och deras tillämpning. I detta dokument görs en analys av vad Weserdomen hittills har betytt och kan komma att betyda för tillämpningen, jämfört med situationen före EU-domstolens avgörande.

Konsekvenser av domen

Havs- och vattenmyndigheten anser att domen får följande konsekvenser.

1. Strängare krav på underlag vid provningar och tillsyn enligt miljöbalken.
2. Vattenmyndigheternas vattenförekomstindelning liksom statusklassificeringar av enskilda kvalitetsfaktorer blir viktigare.
3. Miljökvalitetsnormerna för kemisk status och ekologisk status ska ha samma rättsverkan.
4. Möjligheterna till undantag för vissa verksamheter blir viktiga.

Strängare krav på underlag och bevisbörda

Havs- och vattenmyndigheten anser att större krav behöver ställas på miljökonsekvensbeskrivningar och övrigt underlag i samband med tillsyn och provning enligt miljöbalken. Detta för att kunna bedöma om verksamheter eller åtgärder kan tillåtas utan att de riskerar att leda till att någon relevant kvalitetsfaktor försämras. Med relevant kvalitetsfaktor menas en kvalitetsfaktor som typiskt sett kan antas påverkas av den planerade verksamheten, exempelvis näringsämnen när det gäller etablering eller utökning av ett avloppsreningsverk. För de flesta verksamheter kommer flera kvalitetsfaktorer vara relevanta att redovisa påverkan på. Generellt kan sägas att ju större miljöpåverkan, desto större krav bör ställas på redovisningen.

Som ett exempel kan nämnas beslutet gällande Berte Qvarn (Mark- och miljödomstolen i Vänersborgs dom den 8 mars 2016, M 3657-14) i vilket ansökan avvisades eftersom den hade sådana brister, gällande bl.a. redovisning av den sökta verksamhetens påverkan på relevanta kvalitetsfaktorer, att den inte kunde ligga till grund för provning.

Vattenförekomstens storlek

När det gäller bedömningen av om det finns risk för försämring av en berörd kvalitetsfaktor ska inte undersökningen begränsas till det område som kan antas bli primärt påverkat. En undersökning som syftar till att bedöma påverkan kan istället behöva fokusera på andra områden så att bedömningen kan göras av hur vattenförekomstens status som helhet påverkas, eftersom det är just vattenförekomsten som är det geografiska område som normen ska bedömas gentemot.

En lokal påverkan kan i vissa fall ha sådan betydelse att vattenförekomstens status som helhet påverkas, t.ex. om det påverkar ett område som är representativt för vattenförekomsten i sin helhet.

Var undersökningar ska ske, baseras på såväl typen av utsläpp eller annan påverkan som på förhållandena i den aktuella vattenförekomsten. Bedömningen ska bygga på ett underlag som är representativt för vattenförekomsten som helhet. Se exempelvis domen gällande Norviks hamn (M 9616-14) där Mark- och miljööverdomstolen diskuterar om icke-försämringskravet även avser vissa delar av ett vattenområde och i så fall vilken utbredning delområdena kan ha. Mark- och miljööverdomstolen ansåg att vad som sägs i EU-domstolens avgörande om status i vattenförekomsten inte kan tolkas på annat sätt än att det

underlag som ska utgöra utgångspunkt för bedömningen av kvalitetsfaktorernas status ska vara representativt för vattenförekomsten som helhet.

Om bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer inte leder till krav på långtgående begränsningar av utsläpp till vatten i ett enskilt fall, kan ändå en tillämpning av miljöbalkens övriga bestämmelser leda till sådana krav (se uttalande från Mark- och miljööverdomstolen i dom M 8984-15 s. 21).

Bevisbördan

I enlighet med 2 kap. 1 § miljöbalken är det enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning verksamhetsutövaren som ska visa att verksamheten inte kan tänkas leda till en försämring av någon relevant kvalitetsfaktor och att det inte finns risk för att verksamheten motverkar möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna för berörd vattenförekomst. Om verksamhetsutövaren inte kan visa att risk för försämring kan uteslutas, måste tillräckliga skyddsåtgärder vidtas enligt 2 kap. 3 § miljöbalken. Vid bedömningen av vilka krav som behöver ställas ska 2 kap. 7 § miljöbalken tillämpas.

I förarbetena (prop. 2009/10:184 s. 46) till 2 kap. 7 § andra stycket miljöbalken anges att om längre gående krav måste ställas för att en gränsvärdesnorm ska kunna följas, faller bevisbördan på myndigheterna. I förarbetena anges som skäl att det normalt inte är möjligt för en verksamhetsutövare att ha den överblick som krävs för att i ett helhetsperspektiv kunna avgöra vad som behövs för att följa en gränsvärdesnorm.

Havs- och vattenmyndigheten anser således att verksamhetsutövaren har bevisbördan för hur verksamheten påverkar miljö kvalitetsnormernas kvalitetsfaktorer och om det finns en risk för försämring. Verksamhetsutövaren måste även, vid en eventuell risk för försämring eller äventyrande av uppnåendet av god status, kunna visa vilka försiktighetsåtgärder som är nödvändiga för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Detta gäller enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning även om det saknas ett åtgärdsprogram eller om den aktuella verksamheten inte berörs av programmet.

Vattenmyndigheternas statusklassificeringar

Vattenmyndigheternas statusklassificeringar av enskilda kvalitetsfaktorer kommer att bli viktigare eftersom de utgör utgångspunkt för bedömningen i olika ärenden. Prövningsmyndigheterna bör begära in yttranden eller förtydliganden från vattenmyndigheterna, när det råder osäkerhet om statusen för en vattenförekomst. Det kan dock inte vara prövningsmyndighetens roll att generellt ifrågasätta den statusklassning som är gjord av vattenmyndigheten.

Det är vattenmyndigheterna som har huvudansvaret för klassningen och därmed även att bestämma kvalitetsfaktorernas status. Det praktiska arbetet har dock delegerats till länsstyrelsernas beredningssekretariat. Saknas exempelvis behövlig mätdata för att tillämpa bedömningsgrunderna för alla kvalitetsfaktorer ska expertbedömningar göras. Enligt Havs- och vattenmyndighetens mening kan det inte ställas krav på en verksamhetsutövare att utföra fullständiga klassningar i enlighet med Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2013:19) eller att redovisa hur den sammanvägda statusen är i aktuell vattenförekomst. Det kan inte heller krävas av en verksamhetsutövare

att redovisa sådan utredning eller utföra sådana undersökningar som går så långt att de får karaktären av forskning (se prop. 1997/98:45 s. 283).

Däremot anser Havs- och vattenmyndigheten att verksamhetsutövaren i enlighet med kunskapskravet bör kunna förväntas känna till hur situationen är för vissa kvalitetsfaktorer i berörd recipient för att kunna relatera den egna verksamhetens påverkan på dessa. Verksamhetsutövaren behöver resonera kring hur förhållandena ser ut i aktuell vattenförekomst i dagsläget och relatera det till hur den egna verksamheten riskerar att påverka. Omfattningen av eventuella utredningar av status i vattenförekomsten beror, enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning, på om det är en verksamhet som antas stå för en stor del av den samlade påverkan på miljökvalitetsnormen eller en viss kvalitetsfaktor eller om det rör sig om en verksamhet som bara antas påverka i relativt liten utsträckning, t.ex. på grund av att det finns många andra (potentiellt) påverkande verksamheter. Högre krav kan enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning ställas i det första fallet. Detta är dock en fråga som behöver hanteras utifrån förhållandena i varje enskilt fall och utifrån vilken eller vilka kvalitetsfaktorer det är fråga om.

Som angetts ovan är det verksamhetsutövaren som har bevisbördan när det gäller att visa om verksamheten kan tänkas leda till en försämring av någon relevant kvalitetsfaktor, d.v.s. de kvalitetsfaktorer som kan antas bli berörda.

Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (vattenförvaltningsförordningen) anger att det är vattenmyndigheten som ansvarar för att klassificeringar genomförs. Om det saknats nödvändig mätdata som grund för en klassificering av den eller de kvalitetsfaktorer som en verksamhet kan antas påverka, eller om någon klassificering överhuvudtaget inte har ägt rum, skulle det enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning ändå kunna anses åligga verksamhetsutövaren att inom ramen för kunskapskravet i 2 kap. 2 § miljöbalken ta fram ett underlag att relatera den egna påverkan på miljökvalitetsnormen mot.

I mark- och miljödomstolen i Vänersborgs dom den 30 september 2015 gällande Värö bruk (M 683-14) angav mark- och miljödomstolen att den osäkerhet som kan finnas i klassningen föranleder en sträng bedömning, så länge inte verksamhetsutövaren kan visa att utsläppen inte leder till en försämring eller försvårar uppnåendet av miljökvalitetsnormerna.

Miljökvalitetsnormerna för ekologisk och kemisk status har samma rättsverkan

I Sverige har det hittills gjorts skillnad mellan miljökvalitetsnormerna för ekologisk status och kemisk status. Kemisk status är enligt 4 kap. 8 b § vattenförvaltningsförordningen att se som en gränsvärdesnorm, så som de definieras i 5 kap. 2 § punkten 1 miljöbalken. Ekologisk status däremot har, med stöd av förarbetsuttalanden och praxis (prop. 2009/10:184 s 48, Mark- och miljööverdomstolens dom den 24 januari 2012 i mål M 568-11), ansetts vara en övrig norm enligt 5 kap. 2 § punkten 4 miljöbalken. Detta har sedan haft betydelse för tillämpningen av den skälighetsavvägning som ska göras enligt 2 kap. 7 § miljöbalken. Det är bara påverkan på kemisk status, såsom gränsvärdesnorm, som kunnat leda till att en verksamhet överhuvudtaget inte tillåts eller att det

ställs strängare krav än vad som annars ansetts som skäligt (2 kap. 7 § andra och tredje stycket miljöbalken).

Uttalandena i förarbetena och tidigare praxis, att ekologisk status ska hanteras som en övrig norm, kan nu ifrågasättas, eftersom EU-domstolen anser att normerna ska ha samma rättsverkan. Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 18 oktober 2016 gällande gruva i Leveäniemi (M 4160-15) konstaterat att Weserdomen inneburit att normerna för ekologisk status fått en skärpt innebörd jämfört med hur de tidigare uppfattats. Enligt Havs- och vattenmyndighetens mening krävs nu regler som säkerställer att ekologisk status samt kemisk och kvantitativ grundvattenstatus får en starkare rättsverkan.

Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 30 augusti 2016 (M 8984-15) gällande Värö bruk uttalat att 2 kap. miljöbalken ger utrymme för tolkningar som är förenliga med kraven i vattendirektivet och dess förtydligande genom Weserdomen samt att en EU-konform tolkning är möjlig. Detta har även bekräftats av Mark- och miljööverdomstolen i dom den 15 september 2016 gällande Näckån (M 6574-15). Enligt Havs- och vattenmyndighetens mening innebär detta att en direktivkonform tolkning av miljöbalken ska ske.

Direktivkonform tolkning

Svenska domstolar och myndigheter är skyldiga att tolka den svenska lagstiftningen i ljuset av vattendirektivet och Weserdomen. Det enda tillfället en svensk domstol eller myndighet inte är skyldig att göra en tolkning enligt direktivet är om svensk lagstiftning skulle stå i uttrycklig strid mot direktivet.

För att kunna tillämpa 2 kap. 7 § andra och tredje styckena i miljöbalken krävs att det är fråga om en gränsvärdesnorm. Vad som är en gränsvärdesnorm definieras i 5 kap. 2 § punkten 1 miljöbalken. Att ekologisk status är att se som en övrig norm följer bland annat av förarbetsuttalanden. Det finns alltså inte uttryckligen angivet i miljöbalken eller annan lagtext. Vad som sägs i förarbeten till svensk lagstiftning saknar dock betydelse för skyldigheten att tolka lagstiftningen mot bakgrund av direktivet. Skyldigheten att tolka svensk lagstiftning mot bakgrund av direktivets ordalydelse och syfte så att direktivets resultat uppnås, gäller alltså även om det finns upplysningar av motsatt innebörd i förarbeten.

Definitionen av gränsvärdesnorm i 5 kap. 2 § punkten 1 miljöbalken innehåller flera komponenter som kan anses känneteckna en miljökvalitetsnorm av gränsvärdeskaraktär:

- Det ska vara fråga om föroreningsnivåer eller störningsnivåer som inte får över- eller underskridas,
- utan att påtaglig olägenhet uppstår för miljön eller naturen, och
- det ska finnas en tidsgräns då normen ska följas.

Ekologisk status klassificeras baserat på nationella föreskrifter, som grundas i definitionerna av olika förhållanden som kännetecknar olika statusnivåer (dessa utgår från bilaga V i vattendirektivet). Genomförandet i svensk rätt innebär att en kvalitativ beskrivning av påverkan på miljön översätts till kvantitativa mått, dvs. olika intervall som utgör gränser för de ekologiska statusklasserna. Det bör noteras att en av de fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorerna är s.k. särskilda förorenande ämnen, d.v.s. ämnen som släpps ut eller tillförs till en

vattenförekomst i betydande mängd. Gränsen mellan god och måttlig status för vart och ett av dessa ämnen har fastställts utifrån den halt som är skadlig för miljön, på samma sätt som har gjorts för de prioriterade ämnena. Kemisk status klassificeras på gemensamma gränsvärden som fastställts på EU-nivå och gäller inom hela unionen.

Både ekologisk och kemisk status ligger till grund för klassificeringen genom att det uppmätta värdet i miljön jämförs med på förhand bestämda gränser. Både normerna för ekologisk status och för kemisk ytvattenstatus har en uppställd tidsgräns och bestämda nivåer av störning som inte får över- eller underskridas med den skillnaden att de ekologiska normerna mäts efter en referensskala som utformats nationellt. Referensvärden och statusklasser ska dock överensstämma med vad som anges i vattendirektivets bilaga V, vilket för biologiska kvalitetsfaktorer säkerställs genom interkalibrering (samordning) mellan staterna.

När det gäller bedömningen av om ”påtaglig olägenhet” kan uppstå om god ekologisk status inte nås, finns naturligtvis utrymme för tolkning. Det är enligt Havs- och vattenmyndighetens mening i vart fall inte uteslutet att det kan anses vara fråga om en sådan påtaglig olägenhet om vattendirektivets mål äventyras. Ur miljöns synvinkel är det ingen skillnad om god status inte nås på grund av att ett gränsvärde för ett prioriterat ämne överskrids eller om god status inte uppnås för ett ämne som ingår i bedömningen av den ekologiska statusen. Detta eftersom båda typerna av värden är effektbaserade, d.v.s. de utgår från vid vilken halt en skadlig effekt i miljön uppstår.

Enligt Havs- och vattenmyndighetens mening stödjer resonemanget ovan att miljö kvalitetsnormerna för ekologisk status ska ges samma rättsverkan som en gränsvärdesnorm, bland annat vid tillämpningen av 2 kap. 7 § andra och tredje styckena i miljöbalken. Detta resonemang stöds även av Mark- och miljööverdomstolen i dom (M 8984-15) gällande Värö bruk. Mark- och miljööverdomstolen prövade där om den tillståndsgivna produktionsökningen medförde en sådan påverkan på ekologisk status att den inte kan anses tillåtlig. Resonemanget stöds även av Mark- och miljööverdomstolens uttalande i ovan nämnda prövning i målet om Leveäniemi (M 4160-15).

Även övriga bestämmelser i 2 kap. miljöbalken kan tolkas direktivkonformt. Exempelvis kan lokaliseringsprövningen enligt 2 kap. 6 § miljöbalken leda fram till att en verksamhet, efter en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken, inte kan tillåtas om risk för försämring föreligger eller om verksamheten äventyrar uppnåendet av normen i aktuell vattenförekomst.

Prövning av nya och ändrade verksamheter

Havs- och vattenmyndigheten anser att Weserdomens slutsatser blir tillämpliga vid prövning av både nya och ändrade verksamheter. Som exempel kan nämnas tillståndsprövningar och anmälningar med stöd av 9 och 11 kap. miljöbalken.

Det finns även skäl att beakta domens slutsatser vid lagligförklaringar, omprövningar enligt 24 kap. 5 § miljöbalken samt vid samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Tillsyn av befintliga verksamheter

Tillsynsmyndigheten är enligt 5 kap. 3 § miljöbalken ansvarig för att miljökvalitetsnormer följs och ska inom ramen för sitt arbete granska hur en verksamhet eller åtgärd påverkar möjligheten att följa miljökvalitetsnormerna för vatten och då bland annat tillämpa 2 och 5 kap. miljöbalken. Med stöd av 26 kap. miljöbalken ska tillsynsmyndigheten se till att Weserdomens slutsatser får genomslag i miljön.

Exempelvis kan tillsynsmyndigheten med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken förelägga en verksamhetsutövare att vidta försiktighetsmått för att minimera en påverkan eller vidta fysiska åtgärder för att undanröja hinder som medverkar till att normerna inte uppnås. Vid prioriteringen av vilka tillsynsinsatser som ska göras bör man utgå från vad som anges i åtgärdsprogrammen.

Vissa möjligheter finns även att vidta tillsynsåtgärder mot verksamheter som har tillstånd, t.ex. om villkor saknas för utsläpp till vatten eller tillståndet inte reglerar vissa ämnen. Om en fråga är reglerad genom tillstånd kan tillsynsmyndigheten, gällande verksamheter som med någon betydelse medverkar till att en miljökvalitetsnorm inte följs, begära omprövning enligt 24 kap. 5 § 2 p miljöbalken av hela eller delar av tillståndet om det behövs för att följa en norm.

Möjligheterna till undantag

Att besluta om undantag från normen god ekologisk status är inte en skyldighet utan en möjlighet som medlemsstaterna har. I Sverige är det vattenmyndigheterna som beslutar om undantag i samband med klassificering och norm-sättning. Det är vattenförekomsten som helhet som medges undantag och även om undantag sätts, är det inte tillåtet att försämra statusen ytterligare. Möjligheterna till undantag är följande.

- Förlängd tidsfrist (4 kap. 9 § VFF)
- Mindre stränga krav (4 kap. 10 § VFF)
- Ny verksamhet (4 kap. 11 § VFF)

Möjligheterna för vattenmyndigheterna att besluta om undantag i form av förlängd tidsfrist och mindre stränga krav kan läsas mer om i Havs- och vattenmyndighetens rapport 2014:12.

Den undantagsmöjlighet som Weserdomen uttryckligen pekar på är undantag på grund av ny verksamhet (artikel 4.7 i direktivet). Sådant undantag får enligt 4 kap. 11 § vattenförvaltningsförordningen endast medges om den nya verksamheten eller åtgärden medför påverkan i form av fysiska förändringar som gör att god status inte nås eller att försämring sker, eller om statusen försämras från hög till god.

Därutöver ska följande kriterier vara uppfyllda.

- Syftet med verksamheten kan på grund av tekniska skäl eller orimliga kostnader inte uppnås på annat sätt som är betydligt bättre för miljön.
- Alla genomförbara åtgärder vidtas för att mildra de negativa konsekvenserna för vattenförekomstens status.
- Den nya verksamheten är av stort allmänt intresse.

Eftersom skyldigheterna i artikel 4.1 vattendirektivet ska tillämpas i enskilda fall på det sätt Weserdomen kräver, kan det enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning finnas ett behov av att också i samband med prövningen av enskilda verksamheter eller åtgärder kunna meddela undantag från kvalitetskraven för en aktuell vattenförekomst.

Med avseende på den reglering som finns i 4 kap. 11 § vattenförvaltningsförordningen, bedömer Havs- och vattenmyndigheten att det idag inte finns någon koppling mellan tillståndsprocessen och vattenmyndigheternas möjlighet till beslut om undantag för ny verksamhet. En bedömning av om man har en situation som i och för sig strider mot försämringsförbudet, men som ändå skulle kunna tillåtas genom att undantag ges från att nå god status i en viss vattenförekomst, kan alltså inte idag göras av samma instans i ett sammanhang. Det bör dock noteras att det är långt ifrån alla verksamheter som skulle omfattas av en möjlighet till undantag i enlighet med vattendirektivets artikel 4.7. Det är endast fysiska förändringar som kan utgöra grund för undantag enligt bestämmelsen och samtliga kriterier i 4 kap. 11 § vattenförvaltningsförordningen ska var uppfyllda.

Domar

Havs- och vattenmyndigheten redovisar nedan ett antal domar som meddelats efter Weserdomen.

Mark- och miljööverdomstolens dom den 15 september 2016 (M 6574-15), nytt vattenkraftverk i Näckån

Målet avsåg tillstånd till uppförande och drift av ett nytt vattenkraftverk i Näckån. Aktuell miljö kvalitetsnorm var god ekologisk status 2015 och den var fastställd utifrån den klassificering av vattenförekomsten som gjordes 2009. Av arbetsmaterial i VISS – vatteninformationssystem Sverige, framgick dock att statusen därefter hade klassats till måttlig ekologisk status och att förslaget på ny miljö kvalitetsnorm var god ekologisk status med undantag i form av tidsfrist till 2021. Tidsfristen hade fastställts på grund av bl.a. påverkan på de hydro-morfologiska kvalitetsfaktorerna konnektivitet och hydrologisk regim.

Inledningsvis yrkade Älvräddarna att Mark- och miljööverdomstolen skulle inhämta förhandsbesked från EU-domstolen om Mark- och miljööverdomstolen inte bedömde att de fastställda miljö kvalitetsnormerna enligt vattendirektivet skulle betraktas som gränsvärdesnormer i enlighet med Weserdomen. Mark- och miljööverdomstolen såg dock inget behov av att inhämta förhandsbesked, eftersom 2 kap. miljöbalken ger utrymme för tolkningar som är förenliga med kraven i vattendirektivet och förtydliganden från EU-domstolen domar. Domstolen ansåg således att en EU-konform tolkning av 2 kap. miljöbalken var möjlig.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterade att det fanns en gällande vattendom avseende översvämningsskydd i vattendraget och att denna och miljö kvalitetsnormen inte ”går ihop”. Vidare att det är problematiskt att det i förvaltningsplanen inte fanns ett ställningstagande kring denna motsättning. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning framgick det av utredningen i målet att god ekologisk status inte hade nåtts till 2015 och inte heller skulle kunna nås till 2021 på grund av den nuvarande regleringen. Den befintliga verksamheten hade tappningsföreskrifter som kraftigt avvek från det naturliga flödet. Det hade inte heller i målet preciserats var, hur och när något skulle göras för att åtgärda detta.

Mark- och miljööverdomstolen gjorde i målet en noggrann bedömning av påverkan av planerad verksamhet i förhållande till var och en av de hydro-morfologiska kvalitetsfaktorerna. Domstolen utgick från att det är den senaste klassificeringen som bedömningen ska utgå utifrån, inte den klassificering som legat till grund för den nu gällande miljö kvalitetsnormen. Mark- och miljööverdomstolen konstaterade därefter att ett tillstånd, förenat med olika försiktighetsmått, inte riskerar att försämra den ekologiska statusen för Näckån.

Mark- och miljööverdomstolen prövde även om projektet riskerar att äventyra uppnående av målet god ekologisk status. Mark- och miljööverdomstolen anger i denna del att ”[i] avsaknad av ett tydligt ställningstagande för att helt låta Näckån återgå till ett naturligt flöde och åter utsätta Sysseleback för högre

risk för översvämning, kan inte Mark- och miljööverdomstolen se annat än att visst fortsatt översvämningsskydd kommer att göra sig gällande.” Domstolen konstaterar därefter att någon typ av undantag från målet att uppnå god ekologisk status kommer att behöva fastställas för vattenförekomsten. Domstolen hänvisar i domen till EU-domstolens dom i mål C-346/14 (Schwarze Sulm). Domstolen konstaterar även att den sökta verksamheten inte äventyrar uppnåendet av ”målet för vattenförvaltningen”.

Havs- och vattenmyndigheten kommenterar

Domstolen gör enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning en självständig och relativt extensiv tolkning utifrån vattendirektivets mål och möjligheter till undantag. Domstolen förefaller också utgå från att det är ett undantag i form av sänkt kvalitetskrav som är det som skulle aktualiseras. Undantaget i form av tidsfrist bedöms som otillräckligt eller felaktigt. Domstolen för ett resonemang om Weserdomens konsekvenser och konstaterar att vattenmyndigheterna ännu inte haft möjlighet att överväga konsekvenserna av Weserdomen bl.a. med avseende på sättande av undantag.

Domen visar inte minst på vikten av tydliga ställningstaganden och analyser i åtgärdsprogram och förvaltningsplaner, eftersom det är bristen på sådana som leder Mark- och miljööverdomstolen till en egen tolkning kring vad målet för vattenförekomsten skulle kunna komma att vara. Att Mark- och miljööverdomstolen på detta sätt frångår den miljö kvalitetsnorm som Vattenmyndigheten fastställt bör enligt Havs- och vattenmyndigheten ses i ljuset av de särskilda förhållandena i detta fall. Det kan inte vara prövningsmyndighetens roll att generellt ifrågasätta och ompröva de av Vattenmyndigheten beslutade miljö kvalitetsnormer som meddelats med stöd av bemyndigande i lag. Myndighets föreskrifter kan enligt 30 § myndighetsförordningen 2007:515 inte överklagas.

Domen är överklagad.

Mark- och miljööverdomstolens dom den 30 augusti 2016 (M 8984-15), Värö bruk

Målet avsåg tillstånd till utökad produktion vid ett massabruk. Utsläpp skedde till en kustvattenförekomst med måttlig ekologisk status.

Mark- och miljödomstolen angav i den underliggande domen att den osäkerhet som kan finnas i klassningen, föranleder en sträng bedömning, så länge inte verksamhetsutövaren kan visa att utsläppen inte leder till en försämring eller försvårar uppnåendet av miljö kvalitetsnormerna. Domstolen såg ingen anledning att ifrågasätta klassningen. Vidare angav mark- och miljödomstolen att vattendirektivet inte implementerats i svensk miljö rätt på ett sätt som inrymmer den tolkning av försämringsförbudet som EU-domstolen nu gett uttryck för. I det läge som nu uppstått ska kraven på försiktighetsmått därför utgå från det utrymme som ges av skälighetsregeln i 2 kap. 7 § miljöbalken. Genom att föreskriva långtgående utsläppsreducerande krav kunde produktionsökningen ske utan att det skulle äventyra möjligheten att uppnå god status eller riskera att medföra en inte godtagbar miljö påverkan. Frågan om utsläpp till vatten sattes därefter på provotid.

Domen överklagades av Älvräddarna till Mark- och miljööverdomstolen.

Mark- och miljööverdomstolen uttalade bland annat att den tidigare meddelade tillåtlighetsdomen inte hindrar att nya omständigheter eller krav enligt unionsrätten, som kan påverka bedömningen av tillåtligheten, prövas av Mark- och miljööverdomstolen i tillståndsdomen. Den nya omständigheten som kan vara av betydelse för tillåtligheten i detta fall, är ändrade krav, på grund av hur miljökvalitetsnormerna tolkats i Weserdomen.

Vidare uttalar Mark- och miljööverdomstolen att 2 kap. miljöbalken ger utrymme för tolkningar som är förenliga med kraven i vattendirektivet och dess förtydligande genom Weserdomen samt att en EU-konform tolkning är möjlig. Därefter gör Mark- och miljööverdomstolen bedömningen att, även om det kan finnas svårigheter att nå god ekologisk status hos den aktuella vattenförekomsten, är det inte den tillståndsgivna verksamheten som äventyrar detta. Frågan om icke-försämringskravet aktualiseras alltså inte i målet. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att, även om bestämmelserna om miljökvalitetsnormer i detta fall inte leder till krav på långtgående begränsningar, kan en tillämpning av miljöbalkens övriga hänsynsregler (främst 2 kap. 3 § miljöbalken och 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken) leda till sådana krav.

Havs- och vattenmyndigheten kommenterar

Havs- och vattenmyndigheten anser att Mark- och miljööverdomstolen genom domen bekräftar att en direktivkonform tolkning av bestämmelserna i 2 kap. miljöbalken är möjlig och ska göras. Om det däremot varit fråga om en icke tillåten försämring, är det Havs- och vattenmyndighetens bedömning, att bestämmelserna i 2 kap. 7 § andra eller tredje stycket miljöbalken kunnat tillämpas. Det innebär att domstolen kunnat ifrågasätta tillåtligheten, alternativt ställt längre gående krav än vad som annars ansetts som rimligt.

Mot bakgrund av domsolarnas resonemang i ovan angivna mål, är det Havs- och vattenmyndighetens bedömning att miljökvalitetsnormerna för ekologisk status ska ges samma effekt som en gränsvärdesnorm.

Se Mark- och miljödomstolen i Vänersborgs dom den 30 september 2015 (M 683-14) och Mark- och miljödomstolen i Vänersborgs dom den 24 november 2015 (M 4523-13), Arendal.

EU-domstolens dom den 4 maj 2016, EU-kommissionen mot Republiken Österrike gällande fördragsbrott (C-346/14), Schwartzte Sulm

Efter Weserdomen har EU-domstolen meddelat en dom som gäller möjligheten att meddela undantag från förbudet att försämma en vattenförekomsts status enligt vattendirektivets artikel 4.7. I målet hade en myndighet i Österrike meddelat tillstånd till att anlägga ett vattenkraftverk. Kraftverket bedömdes påverka en åtta kilometer lång sträcka av floden Schwartzte Sulm. Projektet innebar att den höga ekologiska ytvattenstatusen i floden, skulle försämmas till god ekologisk status. Undantag meddelades enligt artikel 4.7 av den nationella myndigheten.

Kommissionen förde därefter talan om fördragsbrott, på grund av att undantag meddelats. EU-domstolen konstaterade att det nationella beslutet att med-

dela undantag och tillåta vattenkraftverket, hade baserats på en vetenskaplig och detaljerad analys av projektet som gjorts av ett forskningsinstitut. I analysen vägdes det planerade vattenkraftverkets effektivitet och ekonomiska fördelar, mot försämringen av vattenstatusen. Kommissionen visade enligt EU-domstolen, inte tillräckligt att den nationella tillämpningen av undantaget var felaktig eller ofullständig mot bakgrund av den analys som presenterats. Undantaget fick därför kvarstå.

Avgörandet visar att alla aspekter av artikel 4.7 i vattendirektivet måste beaktas när ett undantag fastställs, men att den nationella myndigheten har ett visst skönsmässigt utrymme att väga in olika aspekter. Undantaget hade motiverats mot bakgrund av alla aspekter i artikel 4.7 och EU-domstolen kunde inte konstatera något fördragsbrott.

Avgörandet kan dock inte tolkas på sådant sätt att produktion av förnybar energi i sig har ett sådant stort allmänintresse att artikel 4.7 alltid är tillämplig. Förutsättningarna i det enskilda fallet behöver beaktas och vara väl övervägda innan ett undantag kan meddelas.

Mark- och miljödomstolen i Vänersborgs domen 8 mars 2016 (M 3657-14), Berte Qvarns kraftverk

Prövningen avsåg tillstånd till ombyggnation av befintligt kraftverk i en vattenförekomst med måttlig ekologisk status. Domstolen konstaterade att det på befintligt underlag inte gick att bedöma om den sökta verksamheten medverkade till att en miljökvalitetsnorm följs eller inte. Sammantaget förelåg sådana brister i miljökonsekvensbeskrivningen och ansökan i övrigt att den inte kunde ligga till grund för prövning. Ansökan avvisades därför.

Domen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen som inte meddelade prövningstillstånd.

Mark- och miljödomstolen i Östersunds dom den 24 februari 2016 (M 2431-14), Lasele kraftverk

Prövningen gällde tillstånd till ökad vattenavledning vid Lasele kraftverk, i en vattenförekomst med måttlig ekologisk potential. Domstolen ifrågasatte om vattenmyndigheternas indelning i ytvattenförekomster överensstämde med vattendirektivet och vattenförvaltningsförordningen. Domstolen angav därefter att ”konsekvenserna av denna salami-indelning av ytvattenförekomster blir, såvitt avser bedömningen av om en miljökvalitetsnorm överträds eller ej, att konsekvenserna av en ansökt åtgärd riskerar att begränsas till en liten del av en ytvattenförekomst istället för till en samlad bedömning på hela ytvattenförekomsten”. Domstolen ansåg vidare att vad EU-domstolen uttalar om betydelsen av att beakta icke försämringskravet, inte medför direkt eller omedelbar relevans i detta mål, eftersom det här endast avser en liten ytvattenförekomst med liten påverkan.

Domen är överklagad.

Mark- och miljödomstolen i Östersunds dom den 25 september 2015 (M 184-15), Mjältösundets fiskodling

Målet avsåg utökad tillstånd till fiskodling i vattenförekomster med måttlig och otillfredsställande ekologisk status. Domstolen angav att en strikt tolkning av Weserdomen innebär att samtliga pågående verksamheter inte får släppa ut mer föroreningar än vad de för tillfället gör. Detta skulle medföra att all industriell verksamhet på sikt måste upphöra och inte heller skulle en nyetablering kunna ske. Domstolen konstaterade vidare att Weserdomen inte klarlägger inom vilka områden statusen ska ha försämrats för att beaktas och anser att ”ett sådant område i vart fall måste ha en väsentligt större utbredning än det område som de här aktuella odlingarna påverkar”.

Havs- och vattenmyndigheten kommenterar

Mark- och miljödomstolen har inte tillämpat Weserdomen. Domstolen har vidare gjort en egen bedömning av vad som avses med ”vattenförekomst” i vattendirektivet.

Domen är överklagad.

Jämför även Mark- och miljödomstolen i Östersunds dom den 25 september 2015 (M 2590-14), Omnefjärden.

Mark- och miljööverdomstolens dom den 30 oktober 2015 (M 9616-14), Norviks hamn

Målet avsåg tillstånd till anläggande och drift av en hamn vid en kustvattenförekomst med måttlig ekologisk status. Den aktuella vattenförekomsten hade även klassificerats som ”uppnår ej god status” för kemisk ytvattenstatus. Mark- och miljööverdomstolen konstaterade att Weserdomen inte ger någon ledning i frågan om huruvida icke försämringskravet även avser vissa delar av ett vattenområde och i så fall vilken utbredning delområdena kan ha. Inte på annat sätt än att det är statusen i vattenförekomsten som avses. Detta kan enligt Mark- och miljööverdomstolen inte tolkas på annat sätt än att det underlag som ska utgöra utgångspunkt för bedömningen av kvalitetsfaktorernas status, ska vara representativt för vattenförekomsten som helhet. Med beaktande av att vattenvolymen i Mysingen är stor krävs det en betydande påverkan på en kvalitetsfaktor för att statusen för Mysingen som helhet ska försämrats.

Domstolen ansåg inte att det skulle uppstå någon påverkan på det relativt lilla oljeförorenade område som fanns i kustvattenförekomsten, som dock legat till grund för klassificeringen av kemisk status. Detta område skulle dock påverka vattenförekomsten negativt i sin helhet med avseende på dess kemiska status. Inte heller bedömde Mark- och miljööverdomstolen att den ökade tillförseln av näringsämnen på grund av hamnverksamheten skulle påverka vattenförekomstens status.

Havs- och vattenmyndigheten kommenterar

Havs- och vattenmyndigheten konstaterar att miljökvalitetsnormerna är koppade till en viss vattenförekomststatus. Ju större denna är, desto större påver-

kan krävs för att det ska ge utslag på vattenförekomsten som helhet. Enlig Havs- och vattenmyndighetens bedömning kommer det generellt sett vara svårare att kunna påvisa en försämring i stora kustvattenförekomster, än i mindre vattendrag. För vissa hydromorfologiska bedömningsgrunder finns det tydliga omräkningsmöjligheter för att avgöra om påverkan i endast viss omfattning i ett mindre område, bedöms påverka dessa kvalitetsfaktorer på vattenförekomstnivå. För övriga kvalitetsfaktorer är detta mindre tydligt. Vid bedömning av vad som ska ses som representativt för vattenförekomsten, d.v.s. hur man ska mäta eller modellera för att kunna undersöka påverkan på vattenförekomstnivå, behöver man dock beakta om det finns områden i en mindre, men direkt påverkad del av vattenförekomsten som påverkas på ett sätt som kan vara negativt för exempelvis vissa organismer som är viktiga på vattenförekomstnivå. Detta skulle exempelvis kunna vara fallet om strandnära reproduktionsområden förstörs p.g.a. viss exploatering.

Bilaga

Kvalitetsfaktorer och parametrar

Kvalitetsfaktorer och parametrar/index

Tabellen nedan visar hur kvalitetsfaktorer, parametrar och index ingår vid klassificeringen av ekologisk status för sjöar, vattendrag samt kustvatten och vatten i övergångszon. Sammanställningen utgår från samtliga kvalitetsfaktorer för ekologisk status enligt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2013:19) om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten.

Sjöar	Kvalitetsfaktor	Parameter/index
Biologiska faktorer	Växtplankton	<ul style="list-style-type: none"> Totalbiomassa Trofiskt planktonindex (TPI) Andel cyanobakterier Artantal klorofyll
	Makrofyter	<ul style="list-style-type: none"> Trofiindex (TMI)
	Bottenfauna	<ul style="list-style-type: none"> Bottenfaunaindex ASPT Bottenfaunaindex BQI Bottenfaunaindex MILA
	Fisk	<ul style="list-style-type: none"> Fiskindex EQR8
Fysikalisk-kemiska faktorer	Näringsämnen	<ul style="list-style-type: none"> Total-fosfor i sjöar
	Siktdjup	<ul style="list-style-type: none"> Siktdjup
	Syrgas	<ul style="list-style-type: none"> Syrgaskoncentration
	Försurning	<ul style="list-style-type: none"> MAGIC-bibliotek pH-förändring i sjöar
Hydromorfologiska faktorer	Särskilda förorenande ämnen	<ul style="list-style-type: none"> De ämnen som släpps ut i betydande mängd
	Konnektivitet i sjöar	<ul style="list-style-type: none"> Längsgående konnektivitet i sjöar Konnektivitet till närområde och svämplan kring sjöar
	Hydrologisk regim i sjöar	<ul style="list-style-type: none"> Vattenståndsvariation i sjöar Avvikelse i vinter- eller sommarvat- tenstånd Vattenståndets förändringstakt i sjöar
	Morfologiska förhållanden	<ul style="list-style-type: none"> Förändring i sjöars planform Bottensubstrat i sjöar Struktur på det grunda vattenområdet i sjöar Närområdet runt sjöar Svämplanets strukturer och funktion runt sjöar

Vattendrag	Kvalitetsfaktor	Parameter/index
Biologiska faktorer	Kiselalger	<ul style="list-style-type: none"> • IPS • Surhetsindex ACID
	Bottenfauna	<ul style="list-style-type: none"> • Bottenfaunaindex ASPT • Bottenfaunaindex DJ-index • Bottenfaunaindex MISA
	Fisk	<ul style="list-style-type: none"> • Fiskindex VIX
Fysikalisk-kemiska faktorer	Näringsämnen	<ul style="list-style-type: none"> • Total-fosfor i vattendrag
	Försurning	<ul style="list-style-type: none"> • MAGIC-bibliotek • Ph-förändring i vattendrag
	Särskilda förorenande ämnen	<ul style="list-style-type: none"> • De ämnen som släpps ut i betydande mängd
Hydromorfologiska faktorer	Konnektivitet i vattendrag	<ul style="list-style-type: none"> • Konnektivitet i uppströms och nedströms riktning • Konnektivitet i sidled till närområde och svämplan i vattendrag
	Hydrologisk regim i vattendrag	<ul style="list-style-type: none"> • Specifik flödesenergi • Volymavvikelse • Flödets förändringstakt • Vattenståndets förändringstakt
	Morfologiskt tillstånd i vattendrag	<ul style="list-style-type: none"> • Vattendragsfårans form • Vattendragets planform • Vattendragsfårans bottensubstrat • Död ved i vattendrag • Strukturer i vattendraget • Vattenfårans kanter • Vattendragets närområde • Svämplanets strukturer och funktion i vattendrag
Kustvatten och vatten i övergångszon		
Biologiska faktorer	Bottenfauna	<ul style="list-style-type: none"> • Bottenfaunaindex Bqlm
	Makroalger och gömfröiga växter	<ul style="list-style-type: none"> • Djuputbredning
	Växtplankton	<ul style="list-style-type: none"> • Biovolym och klorofyll a
Fysikalisk-kemiska faktorer	Näringsämnen	<ul style="list-style-type: none"> • Total-kväve • Total-fosfor • Löst oorganiskt kväve • Löst oorganiskt fosfor
	Siktdjup	
	Syrealans	<ul style="list-style-type: none"> • Syrgasbrist
	Särskilda förorenande ämnen	<ul style="list-style-type: none"> • De ämnen som släpps ut i betydande mängd
Hydromorfologiska faktorer	Konnektivitet i sjöar och vatten i övergångszon	<ul style="list-style-type: none"> • Längsgående konnektivitet i kustvatten och vatten i övergångszon • Konnektivitet mellan kustvatten och vatten i övergångszon och kustnära områden
	Hydrografiska villkor i kustvatten och vatten i övergångszon	<ul style="list-style-type: none"> • Tidvattenregim och vattenståndsvariation • Strömningsförhållanden • Vågregim • Sötvattninflöde och vattenutbyte
	Morfologiskt tillstånd i kustvatten och vatten i övergångszon	<ul style="list-style-type: none"> • Grunda vattenområdets morfologi • Bottensubstrat och sedimentdynamik • Bottenstrukturer

Följder av Weserdomen

Analys av rättsläget med sammanställning av domar

Ett förhandsavgörande från EU-domstolen som rör muddringsarbeten i floden Weser, den s.k. Weserdomen, har påverkat myndigheters tillämpning av miljökvalitetsnormerna för vatten. Havs- och vattenmyndigheten har därför gjort en analys av rättsläget med sammanställning av domar. Analysen är avsedd att användas av tillsyns- och prövningsmyndigheter och andra som har att bedöma påverkan från olika verksamheter och möjligheterna att uppnå normerna.

Havs- och vattenmyndighetens rapport 2016:30

ISBN 978-91-87967-42-9

Havs- och vattenmyndigheten
Postadress: Box 11 930, 404 39 Göteborg
Besök: Gullbergs Strandgata 15, 411 04 Göteborg
Tel: 010-698 60 00
www.havochvatten.se

**Havs
och Vatten
myndigheten**
